

Διαχείριση τάξης

Σκοταράς Νικόλαος, Σχ. Σύμβουλος ΠΕ12, Β' Αθήνας.

Το κείμενο που ακολουθεί δεν είναι εισήγηση για το θέμα, αλλά απλή αναφορά σε επιμέρους τομείς της διαχείρισης της τάξης και φιλοδοξεί να αποτελέσει την αρχή σκέψεων και συζητήσεων με τους συναδέλφους.

1.Γενικά

Είναι γνωστό ότι υπάρχει πλήθος παραγόντων που επηρεάζουν τη μάθηση. Ορισμένοι που αφορούν τον εκπαιδευτικό είναι οι εξής:

- επαρκής γνώση του επιστημονικού αντικειμένου
- γνώση ποικίλων τρόπων διδασκαλίας
- δυνατότητα εφαρμογής παιδαγωγικών γνώσεων
- δεξιότητα εύρεσης κατάλληλων ερωτήσεων, ασκήσεων, δραστηριοτήτων για την κατανόηση θεμάτων, προβλημάτων κ.λπ.

Όμως, ένας από τους σημαντικότερους παράγοντες σύμφωνα με έρευνες (Wang, Haertel, Walberg) είναι να μπορεί ο εκπαιδευτικός να οργανώνει την τάξη με τέτοιο τρόπο ώστε να υπάρχει θετικό εκπαιδευτικό κλίμα, μέσα από το οποίο ΟΛΟΙ οι μαθητές να βελτιώνονται.

Έτσι ως γενικό ορισμό για τη διαχείριση τάξης μπορούμε να αναφέρουμε: **«Διαχείριση της τάξης είναι οι στρατηγικές που οφείλει να εφαρμόσει ο εκπαιδευτικός για την οικοδόμηση ενός αποτελεσματικού μαθησιακού περιβάλλοντος».**

Ορισμένοι παιδαγωγοί έχουν αναφέρει ειδικότερους ορισμούς, όπως: «Η διαχείριση της τάξης περιλαμβάνει όλες εκείνες τις ενέργειες του εκπαιδευτικού που εξασφαλίζουν την ενεργό συμμετοχή των μαθητών σε μια δραστηριότητα» ή «Η επέκταση του χρόνου μάθησης».

Οι δύο παραπάνω ειδικοί ορισμοί εστιάζουν σε διαφορετικά θέματα: συμμετοχή των μαθητών και χρόνος μάθησης.

Όποιος όμως και να είναι ο καταλληλότερος ορισμός ένα είναι σίγουρο:

Ο χρόνος και ο κόπος που θα αφιερώσει ο εκπαιδευτικός στη βελτίωση της ικανότητας διαχείρισης της τάξης θα είναι πάντα μια πολύ καλή επένδυση για την εκπαιδευτική του σταδιοδρομία.

Αυτό είναι και το πρώτο βασικό συμπέρασμα.

Η διαχείριση της τάξης αποτελεί χάρισμα του εκπαιδευτικού;

Η απάντηση είναι ΟΧΙ.

Η διαχείριση της τάξης δεν είναι «χάρισμα», αλλά ζήτημα γνώσεων ενός συνόλου τεχνικών που μπορεί να εφαρμόσει ένας οποιοσδήποτε εκπαιδευτικός. Φυσικά οι γνώσεις προέρχονται από δύο πηγές: βιβλιογραφία –ανταλλαγή απόψεων με συναδέλφους.

Αυτό είναι το δεύτερο βασικό συμπέρασμα.

2. Παράμετροι διαχείρισης τάξης

Μια επιγραμματική παρουσίαση των παραμέτρων της διαχείρισης τάξης, είναι η ακόλουθη:

Διαχείριση:

-μέσων και υλικών (εξοπλισμός, βιβλιοθήκη κ.λπ.).

Συνήθως τα μέσα και τα υλικά που υποστηρίζουν τη διδασκαλία είναι λιγοστά. Μπορούμε όμως με συγκεκριμένες ενέργειες να τα αυξήσουμε και εμπλουτίσουμε.

-τυπικών καθημερινών δραστηριοτήτων (βιβλία ύλης, απουσίες κ.λπ.) πρέπει να τις μελετήσουμε ώστε να καταναλώνουμε το λιγότερο δυνατό κόπο και χρόνο.

-χρόνου

Η διαχείριση του χρόνου διδασκαλίας είναι εξαιρετικής παιδαγωγικής σημασίας.

Επιγραμματικά ορισμένα θέματα σχετικά με τη διαχείριση χρόνου είναι:

- Αργοπορημένη προσέλευση μαθητών.
- Πρόωρη λήξη της διδασκαλίας (μένει χρόνος ανεκμετάλλευτος).
- Διακοπή μαθήματος από διάφορες αιτίες (...μου πήρε το μολύβι, γιατί δεν έφερες το βιβλίο ..., απρόκλητες παρεμβάσεις μαθητών κ.λπ.).
- Μελέτη επιμέρους θεμάτων σχετικών με το χρόνο (π.χ. διανομή υλικού, "μάζεμα" τεστ, οργάνωση επίδειξης κ.λπ.).
- Προγραμματισμός χρόνου και τρόπου διδασκαλίας. Συσχέτιση μεταξύ τους. Για παράδειγμα: άλλος ο χρόνος διδασκαλίας ενός θέματος αν γίνει «μετωπικά» από τον εκπαιδευτικό και άλλος αν γίνει με την ομαδοσυνεργατική μέθοδο.
- Χρόνος απασχόλησης των μαθητών σε δραστηριότητες.
- Χρόνος αποδοτικής παθητικής συμμετοχής των μαθητών σε «παράδοση» του εκπαιδευτικού (οι παιδαγωγοί λένε ότι ο μαθητής μπορεί να «ακούει» αποδοτικά διδασκαλία για τόσα λεπτά της ώρας περίπου όσα και τα χρόνια της ηλικίας του).
- Οργάνωση και κατανομή χρόνου για κάθε διδακτική ώρα, αλλά και συνολικά για όλη τη διδακτική χρονιά (25 εβδομάδες).

- **Χώρος** (διάταξη θρανίων, χώρος επίδειξης-προβολής κ.λπ.).

- **Στρατηγικές διδασκαλίας** (αυταρχικός - δημοκρατικός τρόπος, ένας τρόπος διδασκαλίας ή εναλλασσόμενοι τρόποι διδασκαλίας, σχεδιασμός δραστηριοτήτων, αξιολόγηση κ.λπ.).

- Συμπεριφορά μαθητών και εκπαιδευτικών.

Τι επιθυμούν οι μαθητές ως προς τους εκπαιδευτικούς:

1. να είναι ελαφρώς αυστηροί, δηλαδή όχι υπερβολικά αυστηροί ούτε όμως και ανεκτικοί.
2. να είναι δίκαιοι (έπαινος- ποινή).
3. να αντιμετωπίζουν τους μαθητές ως ξεχωριστές προσωπικότητες.
4. να τους αναθέτουν εργασίες που κεντρίζουν το ενδιαφέρον τους.
5. να είναι φιλικοί, με χιούμορ, αλλά όχι σαρκαστικοί - ειρωνικοί.
6. να δίνουν εξηγήσεις με σαφήνεια.

- Ανάρμοστες ή παραβατικές συμπεριφορές και αντιμετώπισή τους
- Αμοιβές – ποινές
- Καθορισμός ορίων και κώδικα συμπεριφοράς.
- Προετοιμασία του εκπαιδευτικού πριν μπει στην τάξη (εμπειρία-βιβλιογραφία), ώστε να έχει συγκεκριμένο σχέδιο. Το σχέδιο αυτό πρέπει να προσαρμοστεί μετά τις πρώτες εβδομάδες.
- Υποδοχή των μαθητών από το σχολείο (1^η μέρα)
- Πρώτη μέρα στην τάξη (είσοδος μαθητών, θετικό κλίμα, ενδιαφέροντα, συζήτηση για όρια κ.ά.).

Κανόνες τάξης (Emmer 2003)

1. Να φέρνετε στην τάξη όλα τα απαραίτητα.
2. Όταν χτυπήσει κουδούνι για είσοδο... για έξοδο...
3. Να σέβεστε και να είστε ευγενικοί με όλους.
4. Να σέβεστε την ιδιοκτησία των άλλων.
5. Να κάθεστε στις θέσεις σας και να παρακολουθείτε όταν κάποιος μιλάει.
6. Να τηρείτε τον εσωτερικό κανονισμό του σχολείου.

Άλλοι κανόνες:

Να διατηρείτε καθαρή την τάξη

Να σέβεστε την αντίθετη άποψη

Εξαιρετικά μεγάλη σημασία έχει να ξέρετε τι θα κάνετε όταν κάποιος μαθητής παραβεί έναν κανόνα.

Τα όρια-κανόνες πρέπει να είναι ολιγάριθμοι, κατανοητοί, αν είναι δυνατό να έχουν τη σύμφωνη γνώμη των μαθητών και να τηρούνται.

Παράλληλα με τους κανόνες οφείλετε να πείτε στους μαθητές τα δικαιώματά τους. Για παράδειγμα:

- μπορούν να μιλούν ψιθυριστά όταν .....
- να μην πειράζουν τα πράγματα των άλλων χωρίς άδεια.
- να φορούν ότι ρούχα θέλουν αρκεί .....

Η ύπουλη και η παθητική βία που εξασκεί ο εκπ/κός, πολλές φορές χωρίς να το θέλει, στους μαθητές.

- **Σχέσεις με γονείς –συναδέλφους ή με άλλους φορείς.**
  - Τρόπος επικοινωνίας με γονείς.
  - Νοοτροπίες παλαιών και νέων εκπαιδευτικών.
  - Επικοινωνία με φορείς (π.χ. ΣΣΝ, Σχολική Επιτροπή κ.λπ.)